

Верховний
Суд

Міжрегіональний експертний центр

Funded by
the European Union

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ:

сучасні виклики для судової системи

17 квітня 2026 року

Тернопіль

Видано за сприяння Програми підтримки ОБСЄ для України в межах проекту «Гарантування дотримання прав людини при здійсненні правосуддя, Фаза II». Погляди, викладені у виданні, належать авторам матеріалів і не можуть вважатися такими, що виражають офіційну точку зору ОБСЄ.

35 РОКІВ

ГОСПОДАРСЬКА ЮСТИЦІЯ:
ДОСВІД, ДОВІРА, ДІЄВІСТЬ

Верховний Суд
спільно з Науково-дослідним інститутом приватного права і
підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України,
Національною школою суддів України, Асоціацією суддів
господарських судів України, Господарським судом
Тернопільської області за підтримки Проєкту ЄС «Право-Justice»,
Програми підтримки ОБСЄ для України та Громадської
організації «Міжрегіональний експертний центр «Про Джастіс»

Матеріали
міжнародної науково-практичної конференції

**КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В
УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ:
сучасні виклики для судової
системи**

Тернопіль, 17 квітня 2026 року

Рекомендовано до друку вченою радою
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України
(протокол № 5 від 27 травня 2026 року)

Редакційна колегія:

Лариса Іванівна Рогач, кандидат юридичних наук, суддя, голова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду (відповідальна за випуск);

Тетяна Григорівна Попович, кандидат юридичних наук, старший дослідник, проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи Приватного вищого навчального закладу «Інститут екології економіки і права» (упорядник);

Володимир Львович Гевко, д-р філос. у галузі права, суддя, голова Господарського суду Тернопільської області, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Валерій Іванович Полюхович, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Ліліана Василівна Сішук, кандидат юридичних наук, старший дослідник, завідувачка лабораторії Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

К69 КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: сучасні виклики для судової системи: зб. наук. праць міжн. наук.-практ. конф., Тернопіль, 17 квітня 2026 р. / за ред. Л. Рогач, Т. Попович, В. Гевко, В. Полюхович, Л. Сішук. Київ, 2026. 187 с.

ISBN 978-617-8084-60-8

У збірнику матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Корпоративне управління в умовах євроінтеграції: сучасні виклики для судової системи» висвітлено актуальні питання щодо змін у правовому регулюванні діяльності юридичних осіб (організації бізнесу) в умовах євроінтеграції корпоративного управління, європейських стандартів захисту прав інвесторів і кредиторів, реформування правового статусу юридичних осіб тощо.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст та авторський стиль публікацій, розміщених у збірнику, несуть автори.

Фотографії надані Верховним Судом.

Видано за сприяння Програми підтримки ОБСЄ для України в межах проекту «Гарантування дотримання прав людини при здійсненні правосуддя, Фаза II».

Погляди, викладені у виданні, належать авторам матеріалів і не можуть вважатися такими, що виражають офіційну точку зору ОБСЄ.

Зміст

I. ВІТАЛЬНІ ВИСТУПИ ТА ВСТУПНІ СЛОВА.....	6
Лариса РОГАЧ, голова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду, суддя, к.ю.н.....	6
Олександр БАРАНЕЦЬ, секретар судової палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду, суддя.....	12
Іван КАЛАУР, Народний депутат України, д.ю.н, проф. чл.-кор. НАПрН України	17
Галина ДІБРОВА, членкиня Ради суддів України, суддя Південно-західного апеляційного господарського суду	21
Володимир ПОЛІЩУК, викладач-координатор Національної школи суддів України, суддя у відставці.....	24
Ольга СРІБНЯК, заступниця керівниці Проекту ЄС «Право-Justice», головна експертка з питань судової реформи, компонент «Судова реформа»	27
Ірина ЖАРОНКІНА, керівниця компоненту «Виконання судових рішень і захист прав власності» Проекту ЄС «Право-Justice».....	33
Володимир ГЕВКО, голова Господарського суду Тернопільської області, суддя, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, докт. філ. у галузі «Право»	37
II. ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ	42
Ліліана СІЩУК Імплементация директив європейського союзу у корпоративне законодавство України в умовах цифровізації корпоративних відносин	42

Арне ЕНГЕЛЬС

Регулювання корпоративного управління в країнах ЄС:
загальні підходи та особливості..... 51

Віталій УРКЕВИЧ

Роль керівних принципів організації економічного
співробітництва та розвитку (ОЕСР) в реформуванні
корпоративного управління державними підприємствами..... 53

Олександр ГАРАГОНІЧ

Гармонізація української моделі корпоративного управління з
правом ЄС: виклики для господарських судів 61

Богдан ДЕРЕВ'ЯНКО

Питання реорганізації державних підприємств: дисонанси із
міжнародним законодавством..... 67

ІІІ. СУДОВА СИСТЕМА У КОРПОРАТИВНИХ СПОРАХ:

ДОКАЗУВАННЯ, КОНТРОЛЬ І ЗАХИСТ ПРАВ АКЦІОНЕРІВ 74

Ірина КОНДРАТОВА

Оскарження процедур squeeze-out і sell-out: доказування та
стандарти судового контролю на шляху до ЄС..... 74

Олена БЕЛЯНЕВИЧ

Баланс інтересів акціонерів в процедурі сквіз-аут крізь призму
законодавства ЄС..... 80

Володимир ЦІКАЛО

Способи захисту прав та інтересів у корпоративних спорах:
євроінтеграційні вимоги та адаптація судової практики України.... 88

Світлана ТАРАН,

Заходи забезпечення позову у корпоративних спорах..... 100

ІV. ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ:

**ПРАВОВІ ЗАСАДИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
РЕФОРМУВАННЯ 103**

Володимир ІГОНІН

Політика державної власності: перші результати та подальші
плани 103

Ольга АВРАМОВА

Корпоратизація державних підприємств як інструмент трансфор-
мації правового режиму державного сектору економіки 106

Валерій ПОЛЮХОВИЧ

Особливості антимонопольного регулювання в контексті перетворення державних та комунальних підприємств..... 115

Володимир ГЕВКО

Історична трансформація корпоративного законодавства в Україні: сучасний стан та перспективи удосконалення..... 124

Максим ЛІБАНОВ,

Очікувані новації у законодавстві про корпоративне управління в процесі європейської інтеграції України 136

V. ОКРЕМІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ТА КОРПОРАТИВНОГО КОНТРОЛЮ..... 140

Тетяна ПОПОВИЧ

Сучасні акценти управління та корпоративного контролю..... 140

Олександра КОЛОГОЙДА

Використання систем штучного інтелекту в корпоративному управлінні: переваги, ризики та відповідальність 146

Олександр БАНАСЬКО

Корпоративні права в фермерському господарстві 160

Ольга ЗОЗУЛЯК

Новітні виміри фідуціарних обов'язків керівників компаній у світлі директиви ЄС про належну обачність щодо корпоративної сталості (CSDDD) 170

Віталій МАХІНЧУК

Міжнародний компенсацийний механізм як інструмент відновлення державних інфраструктурних активів: на прикладі судів України 177

Євроінтеграційні вимоги до корпоративного управління

Ліліана СІЩУК,

завідувач Лабораторії корпоративного права імені академіка Володимира Луця Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, к. ю. н, ст. досл.

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДИРЕКТИВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У КОРПОРАТИВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН

Імплементация Директив Європейського Союзу (надалі – ЄС) у корпоративне законодавство України на сучасному етапі характеризується переходом від фрагментарного регулювання окремих правових інститутів до системної гармонізації, що обумовлено євроінтеграційними зобов'язаннями України та цифровою трансформацією, що має місце в межах внесення змін до правових норм ЄС та законодавства країн-членів ЄС. Зазначений процес поєднує адаптацію існуючих правових положень з формуванням нових підходів до правового регулювання, зумовлених розвитком цифрової економіки.

Як відомо, закріплення курсу України в напрямку набуття статусу країни-члена ЄС відбулося шляхом ратифікації Угоди про асоціацію, згідно глави 13 (ст. 387) якої прямо передбачено, що у сферах законодавства щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління Сторони домовилися співробітничати з питань захисту прав акціонерів, кредиторів та інших

заінтересованих сторін, а також подальшого розвитку політики корпоративного управління відповідно до міжнародних стандартів [1]. Варто зазначити, що відповідні кроки на виконання даної Угоди виконані, підтвердженням чого є приведення та динамічне оновлення законодавства про акціонерні товариства та товариства з обмеженою відповідальністю (прим. автора – і не тільки цих товариств) до вимог, що закріплені міжнародними принципами корпоративного управління ОЕСР, директив та регламентів ЄС тощо. Разом з тим, така адаптація не завжди супроводжується повноцінним впровадженням відповідних міжнародних та європейських норм.

Однак варто зазначити, що законодавство всіх країн світу активно змінюється під впливом цифровізації економічних відносин, в тому числі на рівні директив ЄС. Більше того, відповідно до Звіту Європейської Комісії про прогрес України в рамках Пакету розширення Європейського Союзу за 2025 рік було зазначено, що Україна має певний рівень підготовки в галузі корпоративного права і за останній рік досягла обмеженого прогресу, зокрема, прийнявши стратегію та план дій щодо звітності в галузі сталого розвитку та підготувавши проекти законодавчих актів у цій сфері та у сфері корпоративного управління, що згадано й в положеннях Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС), що схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.2026 р. № 438 [2, с. 162].

Окрім того, у вказаній Національній програмі прямо зазначено, що законодавство України частково узгоджене з правом Європейського Союзу (acquis ЄС) та зроблено відмітки того, у якій частині є прогрес змін, а що потребує подальшого впровадження. Зокрема, у сфері створення товариств та вимог до капіталу необхідне подальше узгодження з нормами ЄС про умови нікчемності компаній та її наслідків для них, вимог щодо підтримання капіталу, таких як стягнення незаконно розподілених коштів, встановлення умов викупу акцій у статуті

компанії та інше; у сфері злиття та поділу акціонерних товариств – узгодження з вимогами щодо розгляду проекту умов, експертного висновку, запровадження поділу шляхом придбання, недійсності внутрішніх злиттів та поділів тощо; у частині вимог до розкриття інформації та цифрових інструментів і процесів рекомендується впровадити окремі елементи єдиного державного реєстру, насамперед можливість оновлення даних про компанії в режимі онлайн, доступ до фінансових звітів у реєстрі компаній, а також щодо корпоративного управління та інше. Разом з тим, законодавство України взагалі не відповідає праву Європейського Союзу (*acquis EC*) у сферах транскордонних перетворень, злиттів та поділів товариств з обмеженою відповідальністю, а також в частині законодавства, що стосується європейської компанії, європейського об'єднання економічних інтересів та європейського кооперативного товариства [2, с. 163]. Отже, аналіз положень Національної програми та чинного законодавства зумовив твердження про наявність істотного розриву між формальним закріпленням європейських стандартів та їх втіленням у сфері корпоративних відносин.

Враховуючи ключові вимоги Єврокомісії, що визначені за результатами складення звіту за 2025 рік, та вимоги, що закріплені Національною програмою адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (*acquis EC*), первинно ключовим орієнтиром у сфері корпоративного права ЄС виступає Директива ЄС 2017/1132 [3], що кодифікує основні положення щодо створення, функціонування та припинення компаній. Вона встановлює ключові підходи до розкриття інформації, захисту прав учасників та кредиторів, а також визначає загальні правила реорганізації юридичних осіб. Водночас зміст цієї Директиви значно ширше, оскільки вона передбачає уніфіковані вимоги до дійсності зобов'язань компанії, розкриття установчих документів, фінансової звітності, що спрямовано на забезпечення прозорості корпоративного управління.

Однак в межах цифрових трансформацій зазначена Директива ЄС 2017/1132 [3] зазнала суттєвих змін з прийняттям Директиви ЄС 2019/1151 [5], яка набула особливого значення та інтегрувала оновлені положення до Директиви ЄС 2017/1132 [4]. Положення Директив ЄС 2019/1151 [5] передбачає можливість повної онлайн-реєстрації компаній, електронного подання документів, функціонування цифрових реєстрів та забезпечення доступу до інформації про компанію в електронній формі. Окрім цього, Директива передбачає вимоги до ідентифікації учасників (засновників), використання електронних довірчих послуг, а також взаємодії національних реєстрів між собою, що забезпечує інтеграцію інформації про компанії в межах внутрішнього ринку ЄС.

В Україні дані положення станом на сьогодні реалізовані частко, а саме впроваджено електронну реєстрацію юридичних осіб, можливість застосування кваліфікованого цифрового підпису та функціонування відкритих реєстрів. Проте дані заходи мають обмежений характер та стосуються переважно початкового етапу створення юридичної особи. Натомість, такі інститути, як дистанційні загальні збори, електронне голосування та цифрове управління корпоративними правами залишаються фактично мало врегульованими комплексно у національному законодавстві стосовно всіх юридичних осіб корпоративного типу та потребують вироблення правових підходів до напрацювання цілісної моделі електронного корпоративного управління.

Також виходячи з аналізу висновків звіту Єврокомісії необхідно звернути увагу на Директиву 2019/2121 [6], яка своїми положеннями доповнила Директиву ЄС 2017/1132 [4], що регулює транскордонні перетворення, злиття та поділ. Зміст цієї Директиви полягає у встановленні детальної та уніфікованої процедури здійснення транскордонних перетворень, злиттів та поділів товариств з обмеженою відповідальністю з метою забезпечення правової визначеності та балансу інтересів усіх заінтересованих сторін. В межах Директиви окреслено

обов'язкову підготовку проекту умов транскордонної трансформації, який має містити умови здійснення процедур транскордонних перетворень, злиттів та поділів, включаючи правові та економічні наслідки для компаній та їх учасників. Важливим елементом є складання звіту адміністративного або управлінського органу, адресованого учасникам та працівникам компанії, у якому розкриваються причини та наслідки запланованої реорганізації, а також підготовка незалежного висновку експерта, спрямованого на оцінку обґрунтованості та справедливості умов транскордонних процедур. Крім того, визначено обов'язковість повідомлення учасників, кредиторів та представників працівників про намір здійснення транскордонних перетворень, злиттів та поділів, що забезпечує можливість реалізації ними своїх прав на захист, та видача компетентним органом держави-члена сертифіката, що підтверджує дотримання законності та всіх необхідних вимог щодо процедури.

Хоча вказана Директива не має прямої дії в Україні, вона формує нормативну модель мобільності компаній в межах внутрішнього ринку ЄС. Але відсутність аналогічних механізмів у національному законодавстві обмежує можливість українських суб'єктів підприємницької діяльності бути готовими до участі у транскордонних корпоративних трансформаціях на відповідних правових умовах. Адже вказана проблематика у національному праві не зводиться виключно до факту, що Україна не є державою-членом ЄС, так як вітчизняне законодавство має містити правову базу щодо транскордонних перетворень, злиттів та поділів за участі іноземного елемента. Наразі відсутність такого регулювання зумовлює використання іноземних юрисдикцій для структуризації бізнесу, що ускладнює розвиток вітчизняного корпоративного осередку в європейському та міжнародному просторі та збільшує транзакційні витрати. Тому імплементація положень цієї Директиви має розглядатися не як формальне зобов'язання, а як інструмент забезпечення сумісності правових режимів, підвищення передбачуваності наслідків транскордонних

реорганізацій та зміцнення конкурентоспроможності української юрисдикції.

Отже, проведений аналіз Директив Європейського Союзу свідчить про те, що їх імплементація у корпоративне законодавство України перебуває на етапі переходу від часткового запозичення окремих правових інститутів до формування цілісного механізму правового регулювання із урахуванням впровадження цифрових елементів до корпоративного управління та формування правових передумов для транскордонної діяльності компаній навіть за відсутності повного членства ЄС.

Перелік посилань:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом №1678-VII від 16.09.2014р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

2. Національна програма адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (acquis ЄС), схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.2026 р. № 438. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-natsionalnoi-prohramy-adaptatsii-zakonodavstva-ukrainy-do-prava-t10426>

3. Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of company law (codification). ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1132/oj>

4. Directive (EU) 2017/1132 of the European Parliament and of the Council of 14 June 2017 relating to certain aspects of company law (codification) (Text with EEA relevance). ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1132/2022-08-12>

5. Directive (EU) 2019/1151 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 amending Directive (EU) 2017/1132 as regards the use of digital tools and processes in company law (Text with EEA relevance). ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1151/oj>

6. Directive (EU) 2019/2121 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 amending Directive (EU) 2017/1132 as regards cross-border conversions, mergers and divisions. ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/2121/2019-12-12>

